

МОДЕЛЬ РОЗВИВАЛЬНОГО ТЬЮТОРИНГУ В ЗАКЛАДАХ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ ЗАРУБІЖНИХ КРАЇН

УДК 37.091.31-059.1:159.923

DOI: 10.12958/2227-2747-2023-1(182)-3-12

Швець Тетяна Едуардівна,

кандидат педагогічних наук,

заступник директора з науково-методичної роботи

Приватної школи «Афіни»,

м. Київ, Україна

taniteshvets@gmail.com

<https://orcid.org/0000-0002-9713-7817>

Для цитування: Швець Т. Е. Модель розвивального тьюторингу в закладах середньої освіти зарубіжних країн. *Освіта та педагогічна наука*. 2023. № 1 (182). С. 3–12. DOI: [https://doi.org/10.12958/2227-2747-2023-1\(182\)-3-12](https://doi.org/10.12958/2227-2747-2023-1(182)-3-12).

References (стандарт APA): Shvets, T. E. (2023). Model rozvyvalnoho tiutorynhu v zakladakh serednoi osvity zarubizhnykh krain [Model of Developmental Tutoring in Secondary Education Institutions of Foreign Countries]. *Osvita ta pedahohichna nauka – Education and Pedagogical Sciences*, 1 (182), 3–12. DOI: [https://doi.org/10.12958/2227-2747-2023-1\(182\)-3-12](https://doi.org/10.12958/2227-2747-2023-1(182)-3-12) [in Ukrainian].

Постановка проблеми. Актуальність тьюторингу зумовлена сучасними тенденціями розвитку в освіті: демократизацією, що визначає напрям змін у школі як гуманної, демократичної, особисто зорієнтованої; інтеграцією, яка реалізовується на кількох рівнях – від зближення принципів освіти різних країн до метапредметного підходу на рівні школи; цифровізацією, що передбачає розвиток дистанційного навчання; гуманізацією, яка спрямована на становлення здатної до саморозвитку особистості, розкриття та розвиток потенціалу кожної дитини. В умовах глобалізації та викликів XXI століття зарубіжні країни та міжнародні організації формують стратегічні орієнтири розвитку освіти, серед яких спільні для всіх організацій пріоритети – це підвищення якості та

забезпечення рівного доступу до освіти, що розглядаються в координатах навчання впродовж життя та на всіх рівнях (формальна, неформальна та інформальна освіта). Наголошено, що школа перетворюється на місце для успішної реалізації потенціалу особистості в майбутньому.

У Концепції Нової української школи йдеться про те, що школа – це місце не лише надання знань, але також і місце розкриття та розвитку талантів кожної дитини, її здібностей та можливостей, це місце

партнерських взаємин, побудованих на основі діалогу. Нова українська школа орієнтується передусім на учня, у фокусі – індивідуалізація, орієнтації на учня, свобода вибору та розвиток особистості, здатної до самостійного навчання впродовж життя (Концепція нової української школи, 2016).

У Законі України «Про освіту» зазначено, що «індивідуальна освітня траєкторія – персональний шлях реалізації особистісного потенціалу здобувача освіти, що формується з урахуванням його здібностей, інтересів, потреб, мотивації, можливостей і досвіду, ґрунтується на виборі здобувачем освіти видів, форм і темпу здобуття освіти, суб'єктів освітньої діяльності та запропонованих ними освітніх програм, навчальних дисциплін і рівня їх складності, методів і засобів навчання» (Закон України «Про освіту», 2017). Адже для подальшого позитивного розвитку суспільства необхідні особистості, здатні до свідомого вибору власного життєвого шляху, відповідальні за себе, своїх близьких, суспільство та державу загалом, толерантні, ініціативні, зі стійкою громадянською позицією. Сьогодні ж існує суперечність між запитам суспільства та традиційними освітніми практиками.

Аналіз актуальних досліджень. Питання тьюторингу розглянуто в доробках вітчизняних дослідників, як-от: М. Альохіна – дослідження моделі тьюторингу в початковій школі; А. Бойко, Н. Дем'яненко – торкаються теоретичних та практичних питань впровадження тьюторингу в закладах вищої освіти; О. Іваніцька – дослідження тьюторської моделі в закладах вищої освіти Німеччини; М. Іващенко, Т. Койчева, В. Кухаренко – дослідження моделей тьюторингу в дистанційному навчанні; К. Осадча – підготовка студентів до роботи тьютором.

Фундаментальні дослідження у сфері тьюторингу містяться в працях за-

рубіжних дослідників: Д. Вуд (D. Wood), К. Топпінг (K. Topping), М. Брей (M. Bray), Д. Палфрейман (D. Palfreyman), В. Мор (W. G. Moore), Е. О'Брайнт (E. Q. O'Briant) – досліджують тьюторинг у закладах освіти Великої Британії, США; А. Бжежинська (A. Brzezińska), М. Будзинський (M. Budzyński), А. Сарнат-Частко (A. Sarnat-Ciastko), К. Чайкі-Хелмінська (K. Czayka-Chełmińska) – автори багатьох праць, у яких описано моделі тьюторингу в школах Польщі. Проте на сьогодні відсутні дослідження такої тьюторської моделі, як розвивальний тьюторинг.

Метою статті є вивчення та характеристика моделі розвивального тьюторингу, що реалізується в зарубіжних закладах середньої освіти.

Методологія та методи дослідження. У дослідженні використано теоретичні методи дослідження, а саме: вивчення педагогічної наукової літератури та аналітичних джерел з питань впровадження тьюторингу в закладах середньої освіти зарубіжних країн, зокрема розвивального; вивчення документації шкіл, у яких впроваджується розвивальний тьюторинг; узагальнення результатів дослідження, виявлення загальних закономірностей шляхом оброблення та інтерпретації дослідних даних.

Виклад основного матеріалу.

Популярність тьюторингу зумовлена тим, що все більш актуальним стає принцип індивідуалізації в освіті. Тьюторинг же вітчизняними та зарубіжними вченими визнано як ефективну практику індивідуалізації в освіті. Сучасний виклик індивідуалізації загальної середньої освіти, визначений чинним законодавством про освіту в Україні, потребує створення реальних можливостей для учня стати ініціатором освітнього процесу, творцем власного індивідуального освітнього шляху. Тобто завдання школи – це допомогти учню поба-

чити та зрозуміти свої індивідуальні особливості та навчити використовувати їх у будь-якій своїй діяльності.

Індивідуалізація вимагає створення реальних можливостей для учня самому бути ініціатором навчальної активності, стати творцем власного індивідуального освітнього шляху, який він вибудовує всередині широкої освітньої реальності. Для подальшого позитивного розвитку суспільства необхідні особистості, здатні до свідомого вибору власного життєвого шляху, відповідальні за себе, своїх близьких, суспільство та державу загалом, толерантні, ініціативні, зі стійкою громадянською позицією. Л. Шелестова зазначає, що відповідно до принципу індивідуалізації в центрі освітнього процесу повинен бути учень як суб'єкт діяльності з його індивідуальними розумовими, фізіологічними, психологічними та іншими відмінностями (Шелестова, 2022, с. 586).

Сутність індивідуалізованого навчання полягає у визнанні того факту, що кожен учень має власні пізнавальні інтереси, потреби, цілі, преференції, які повинні враховуватися в процесі організації освітнього процесу. Визначення та розуміння потреб кожного учня є одним з основних принципів педагогічного дизайну (перед створенням навчального курсу або програми ретельно досліджуються потреби учня, бо саме учень, а не вчитель чи шкільна програма, перебуває в центрі освітнього процесу) (Smith, 2020). Отже, індивідуалізація освітнього процесу передбачає забезпечення кожному учню права і можливості на формування власних освітніх цілей і завдань, власного освітнього шляху, надання осмисленості навчальним діям за рахунок можливості вибору, привнесення особистих смислів, замовлення до свого навчання, бачення своїх навчальних і освітніх перспектив, відповідальності учня за вибір та результати.

Тьюторинг як одну з технологій індивідуалізованого навчання розглядають багато українських учених. Так, С. Толочко визначає тьюторинг як педагогічну діяльність, що поєднана з особливо впорядкованою системою освіти (Толочко, 2019, с. 237). В. Кузьмін тлумачить тьюторинг як одну з інституалізованих форм наставництва, як технологію індивідуалізації освіти (Кузьмін, 2017). А. Бойко подає поняття «тьюторинг» як форму індивідуальної роботи студентів і викладача, що спрямована на розвиток мотивації й інтересу до навчання, активізації самостійного формування особистості. Також важливо відмітити зауваження дослідниці, що тьюторська технологія навчання передбачає суб'єкт-суб'єктну взаємодію (Бойко, 2011, с. 9).

В англійській науковій літературі поняття тьюторингу представлено як індивідуальну систему навчання, що може відбуватися в малій групі чи один-на-один, реалізується як спеціально організована система освіти або як додаткова освіта (приватний тьюторинг, спеціально організована допоміжна освіта, консультації, допомога в навчанні тощо), здійснюється педагогом або старшим чи більш досвідченим учнем. Так, Н. Фрей називає тьюторинг процесом наставництва у навчанні, який відбувається в малих групах та спрямований на розвиток навичок мислення учнів (вирішення проблем, критичне мислення), допомагає їм ставати самостійними. Акцент робиться на розвиток метакогнітивних навичок та вміння вирішувати проблеми, а не на надання знань (Frey, 2021, с. 14 – 17).

Аналіз довідників (Handbook for Personal Tutors) англійських, американських, шотландських, новозеландських, австралійських коледжів та старших шкіл, які надають інформацію учням та студентам першого року навчання щодо функціо-

нування тьюторингу в їх навчальних закладах, дозволяє зробити узагальнення щодо розуміння понять «тьютор» та «тьюторинг». Так, тьютор – це представник викладацького складу, який є персональним наставником та підтримує учня чи студента в його академічному та особистісному зростанні. Ключове слово у визначенні «тьюторингу» – це підтримка (у навчанні та розвитку), також трапляється й допомога, але не пряма, а скоріш як надання певної інформації. Тьютор допомагає студентам та учням підвищувати успішність у навчанні, надаючи зворотний зв'язок щодо результатів навчання, готує до іспитів, відстежує академічний прогрес, а також здійснює так звану «пасторську» підтримку в разі труднощів – і навчальних, і особистих, дбає про психічне та фізичне здоров'я своїх підопічних (Smith, 2020).

Провідні польські дослідники (А. Сарнат-Частко, П. Чекерда, Б. Карпінська-Мушал, С. Кжихал) поняття «тьюторинг» тлумачать не як систему навчання, а як систему виховання та розвитку потенціалу учня; як процес підтримки учнів, що реалізується через індивідуальну співпрацю тьютора і підопічного. Тьюторський процес полягає в розвитку пізнавальної активності учня, креативного та критичного мислення. (Sarnat-Ciastko, 2017; Krzychał, 2018; Czekierda, 2015; Karpińska-Musiał, 2018).

Ми дотримуємося думки, що тьюторинг – це багатовимірне поняття, тому у визначенні зазначимо кілька важливих аспектів. На нашу думку, **тьюторинг** – це процес підтримки розвитку особистості з метою розкриття її потенціалу; це особливим способом організована педагогічна діяльність, яка охоплює не лише навчальну, а й виховну сфери та спрямована на саморозвиток і самореалізацію особистості, може бути реалізована через індивідуальну співпрацю один-на-один та в малих групах; передбачає суб'єкт-суб'єктні взаємини: учень – автор

свого освітнього та життєвого шляху, активний учасник планування власної діяльності, який реалізує свій індивідуальний шлях освіти та розвитку за допомогою тьютора (Швець, 2022, с. 59).

Основний ресурс тьюторингу полягає в тому, що допомагає людині знайти та вибудувувати свій шлях, посилюючи самого себе та одночасно інших людей, серед яких живеш, дієш. Людина розуміє себе, свій стиль діяльності, сприймає свої потреби, бажання, цінності, завдання – з одного боку, а з іншого – усвідомлює соціальну відповідальність перед іншими, тобто досягнення різного та спільного одночасно (Czekierda, 2015, с. 18). Основа тьюторингу – це індивідуальні зустрічі, на яких в атмосфері діалогу, поваги та уваги один до одного тьютор працює з підопічним, допомагає йому поглибити свої знання у визначеній галузі, розвинути вміння самостійного та максимального користування своїми талантами. Завдяки ретельно підготовленим та одночасно мотивувальним тьюторіалам (зустрічі тьютора з підопічним) учень може мати прогрес і в галузі знань, і в особистісному розвитку, підвищуючи впевненість у собі та розвиваючи позитивні риси характеру. Важливо також те, що тьюторинг можна використовувати не лише в школі чи університеті, а в громадських організаціях, які працюють з молоддю, у клубах, позашкільній діяльності. Тьюторинг разом з коучингом та менторингом усе частіше практикується в тих освітніх закладах, де акцент робиться на всебічний розвиток школярів чи студентів та розвиток відповідальності за себе (Швець, 2021, с. 17).

Визначення видів тьюторингу в контексті освіти залежить від кількох чинників (Швець, 2021, с. 29), а саме:

- від місця, де відбувається тьюторинг. У цьому випадку можемо говорити про тьюторинг шкільний, університетський

(академічний), домашній, у громадських дитячих та молодіжних організаціях;

- від особи, яка є тьютором: батьківський, педагогічний, учнівський (тьюторинг ровесників);

- від мети (в основному використовується в шкільному тьюторингу): тьюторинг академічний (зосереджений на навчальній діяльності), розвивальний (зосереджений на розвитку м'яких навичок), мистецький (зосереджений на розвитку художніх талантів), виховний (зосереджений на прищепленні чеснот) – усі вони можуть поєднуватися між собою тією чи тією мірою.

При виборі школою впровадження **розвивального тьюторингу** роль вихователя/куратора/класного керівника класу не змінюється, а сам тьюторинг постає скоріш як допоміжна опція в шкільному житті. У такому випадку вихователь, куратор, класний керівник виконують свої обов'язки повною мірою, а тьютор займається виключно розвитком учнів, проводить індивідуальні зустрічі. У своїй роботі тьютор не входить до компетенцій вихователя, куратора, класного керівника, а зосереджується лише на індивідуальній роботі, на розкритті та використанні потенціалу підопічних.

Тьюторинг розвивальний може бути широко використано в позакласній роботі. Як свідчить досвід, упровадження розвивального тьюторингу часто стає основою для перетворення його в розвивально-виховний. Тьюторинг розвивальний – це шлях до самовиховання (Raport, 2011).

Практики розвивального тьюторингу реалізуються через упровадження ролі тьютора, який має під своєю опікою кілька учнів (не більше 10), які можуть бути з різних класів, груп, різного віку, але близько один одного (наприклад, змішана тьюторська група 5 – 6 класів, 10 – 11 тощо), та який виконує розвивальну функцію. Звичайно, чим менша група, тим більше шансів, що тьютор приділятиме більше уваги своїм підопічним,

зауважує польський дослідник S. Krzychał (Krzychał, 2018, с. 67).

А. Сарнат-Частко в підсумковому звіті педагогічного експерименту, реалізованому в польських школах, найважливішими перевагами розвивального тьюторингу вважає (Sarnat-Ciastko, 2018, с. 28):

- індивідуальну опіку над учнем, яка дає можливість краще пізнати підопічного;

- підтримку всіх учнів у розвитку їхніх талантів;

- індивідуальну підтримку учнів у сфері зміни їхньої поведінки;

- залучення батьків до активної співпраці.

Характерними рисами розвивального тьюторингу, на думку П. Чекерди (Czekierda, 2015, с. 27), є:

- уміння «відкрити» учня: розпізнати потенціал, таланти, схильності підопічного, які він ще сам не розуміє, та запропонувати шляхи їхнього розвитку й подальшого використання – усе це важливіше за спільні інтереси тьютора та підопічного;

- мета розвивального тьюторингу з'являється в процесі роботи з вихованцем;

- мірилом ефективності розвивально-виховного тьюторингу є відкриття та «пробудження» інтересів, розуміння учнями своїх талантів та розвиток у них позитивних рис характеру;

- тьютор повинен бути готовий до обговорення різноманітних тем, інколи бути в чомусь експертом, а інколи спрямувати підопічного туди, де він може отримати експертну думку;

- важливо, щоб нові знання та вміння, які з'являються в процесі тьюторингу в підопічного, були йому в радість, приносили задоволення, що є одним з ключових чинників життєвого успіху.

Розвивальний тьюторинг є сенс упроваджувати, коли учень не знає, що йому цікаво, у якому напрямі хотів би розвиватися чи навіть не відчуває потреби у власному

розвитку. Або ж, навпаки, учень займається особистісним розвитком та потребує підтримки тьютора в цьому. У розвивальному тьюторингу робота тьютора зосереджена на тому, щоб допомогти учню віднайти чи утримати власну мотивацію до навчання та інших видів діяльності, зрозуміти самого себе, свої індивідуальні особливості: стиль навчання, здібності і здатності та спрямувати учня на їх розвиток. Упровадження розвивального тьюторингу може бути спрямовано на системний розвиток в учнів м'яких навичок: критичного та креативного мислення, навичок комунікації та співпраці, здатності до самопізнання та самовизначення.

У розвивальному тьюторингу тьютор може залучати учнів до творчих, дослідницьких, соціальних проєктів, що вимагають пошуку нестандартних підходів та рішень, розв'язування неочікуваних проблем або використання творчих підходів, аналіз та оцінка інформації; використання в роботі тьютора ігрових технологій, наприклад, дебати, імітаційні та рольові ігри та технологія кейс-стаді. Удосконалення комунікативних навичок та співпраці також можуть бути розвинуті в розвивальному тьюторингу. Відбувається це завдяки використанню тьютором технології активного слухання, що демонструє учням інший стиль спілкування та надає їм можливість висловлювати власну думку й бути почутими. Тьютор створює сприятливе середовище для взаємодії та обміну думками між учнями, наприклад, розподіляє учнів на групи для виконання завдання, що потребує спільної роботи та обговорення результатів.

Розвивальний тьюторинг може бути корисним для розвитку емоційного інтелекту та лідерства, для досягнення мети. Тьютори можуть допомогти учням навчитися розуміти свої та інших емоції, керувати своєю поведінкою для досягнення мети, розвивати навички емпатії та соціальної взаємодії. Також тьютор може

надавати підтримку учням у вирішенні конфліктів та сприяти навичкам співпраці, що є важливим складником емоційного інтелекту. Нарешті, тьютор може допомогти учням розвинути навички саморегуляції та самоорганізації. Ці навички є важливими, оскільки вони допомагають учням ефективно планувати свій час, організовувати свої знання та вміння, а також розвивати самодисципліну та вміння працювати самостійно.

Основними стратегіями тьюторської діяльності в розвивальному тьюторингу є:

- індивідуальні зустрічі тьютора та учня (тьюторіали), що сприяють особистісному розвитку учня, підвищуючи впевненість у собі та розвиваючи позитивні риси характеру учня;

- стимулювальні запитання, наприклад: «Як би ти впорався / впоралась з цією ситуацією?» може допомогти учням розвинути емоційний інтелект та критичне мислення;

- спеціально підібрані вправи на розвиток м'яких навичок;

- позитивний підхід, коли тьютор підкреслює успіхи учня та надає йому підтримку, надихаючи на подальший розвиток, звертає увагу учня на позитивні зміни, які сталися в його поведінці та навичках;

- індивідуальний підхід, коли тьютор вивчає інтереси та потреби учнів, щоб зосередитися саме на розвитку тих навичок, які актуальні та необхідні цьому учню для досягнення успіху.

З погляду на тьюторинг як на процес розвитку учня, можна виділити певні етапи, які мають між собою плавний перехід, але не можна сказати, що по закінченні одного розпочинається наступний. Формування взаємин (на першому етапі), поглиблення довіри відбувається постійно, що є основою всього процесу тьюторингу. Так само і пізнання учня, його потреб у розвитку, становлення самосвідомості є головним еле-

ментом на всіх етапах співпраці тьютора із підопічним. Інколи найсуттєвіші потреби в розвитку відкриваються через кілька місяців співпраці. М. Будзинський, А. Сарнат-Частко (Sarnat-Ciastko, 2017; Budzyński, 2009) визначають такі *етапи розвивального тьюторингу*: 1. Пізнання учня та створення взаємин (орієнтовно-діагностичний). 2. Спільне визначення цілей, планування співпраці. 3. Реалізація плану. 4. Підбиття підсумків співпраці.

Тьютор готує план співпраці з учнем. Для кожного учня – персональний, використовує конкретні інструменти, методи, щоб досягти максимальних результатів, які також індивідуальні для кожного учня. Передусім тьютор допомагає підопічному віднайти свої таланти, сильні сторони – така робота відбувається завдяки діалогу та аналізу (Evans, 2017, с. 24). Діалог з тьютором сприяє самосвідомості учня, дозволяє зрозуміти подальший свій розвиток, починається робота учня із самим собою. Краще розуміння себе, ясність пріоритетів, ієрархія цінностей не лише впорядковують, але й дозволяють приймати подальші рішення, інколи відмовитися від діяльності, несумісної із загальним напрямом розвитку чи потенціалом учня (Wootton, 2013; Lochtie, 2018). Усе це дозволяє учню досягати успіхів, відкривати можливості, що дає імпульс до змін та мотивує.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Отже, спільним в характеристиці розвивального тьюторингу в зарубіжних країнах є налагодження довірливих, щирих взаємин між тьютором і учнем; підтримка учнів у їхніх прагненнях до самопізнання, утримання мотивації; допомога в розпізнаванні своїх можливостей, здібностей та розвитку власного потенціалу. Сьогодні спостерігається все більший акцент на потенціалі тьюторингу в школі, що надає підтримку учням в їхньому особистісному зростанні й роз-

витку м'яких навичок, необхідних для свідомої та успішної життєдіяльності.

Перспективи подальшого дослідження вбачаємо у вивченні зарубіжного досвіду використання методик розвивального тьюторингу в старшій школі з метою розвитку в учнів особистісної компетентності.

Література

Бойко А. М. Тьютор – якісно вища педагогічна позиція і новий простір духовно-моральної взаємодії. *Педагогічні науки : зб. наук. пр.* Полтава : Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка, 2011. Вип. 2. С. 4–10.

Закон України «Про освіту». Відомості Верховної Ради (ВВР). № 2145-VIII від 05.09.2017. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>.

Кузьмін В. М. Використання тьюторингу для удосконалення системи управління якістю вищої освіти. *Інтеллект XXI.* 2017. № 2. С. 247–252.

Нова українська школа: концептуальні засади реформування середньої школи: ухвалено рішенням Колегії МОН України 20.10.2016 р. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf>.

Толочко С. В. Теоретичні й методичні засади формування науково-методичної компетентності викладачів у системі післядипломної педагогічної освіти : дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.04 / Національний педагогічний університет ім. М. П. Драгоманова. Київ, 2019. 574 с.

Швець Т. Е. Аналіз понять «тьютор» і «тьюторинг» у вітчизняному та зарубіжному освітньо-науковому просторі. *Академічні студії. Серія: «Педагогіка».* 2022. №2. С. 56–65. DOI: <https://doi.org/10.52726/as.pedagogy/2022.2.9>.

Швець Т. Е. Тьюторинг: теорія та практики. Київ : «Видавнича група «Шкільний світ», 2021. 168 с.

Шелестова Л. В. Індивідуалізація навчання як пріоритетний напрямок модернізації сучасної освіти. *Modern problems in science*. Proceedings of the XIX International Scientific and Practical Conference. Vancouver, Canada. 2022. С. 585–588.

Budzyński M., Czekierda P., Traczyński J., Zalewski Z., Zembruska A. Tutoring w szkole. Między teorią a praktyką zmiany edukacyjnej. Wrocław : Towarzystwo Wiedzy Otwartej, 2009. 116 s.

Czekierda P., Fingas B., Szała M. Tutoring. Teoria, praktyka, studia przypadków. Warszawa : Wolters Kluwer S. A., 2015. 335 s.

Evans S. The Role of the Tutor Teacher in Secondary School Pastoral Care: Challenges and Expectations. Unitec Institute of Technology. Auckland. New Zealand, 2017. 78 p.

Frey N., Fisher D., Almarode J. T. How Tutoring Works: Six Steps to Grow Motivation and Accelerate Student Learning. Dallas. Corwin a SAGE Publications Inc. 2021. 136 p.

Karpińska-Musiał B., Panońko M. (red.). Tutoring jako spotkanie. Historie indywidualnych przypadków. Warszawa : Wolters Kluwer S. A. 2018. S. 389.

Krzychał S. Nauczyciel-tutor. Prakseologiczna rekonstrukcja tutoring-u szkolnego. Kraków : Impuls, 2018. 364 s.

Lochtie D., McIntosh E., Stork A., Walker B. Effective Personal Tutoring in Higher Education. St Albans: Critical Publishing, 2018. 238 p.

Raport z realizacji programu «Wsparcie Tutoringu we Wocławskich Gimnazjach» (red. Zemburska A.). URL: <http://tutoring.pl/wp-content/uploads/raport-z-realizacji-programu-Wsparcie-Tutoringu-we-Wroc%5C%82awskich-Gimnazjch.pdf> (дата звернення: 21.01.2022).

Sarnat-Ciastko A., Gębus D., Zalewski Z. «Wychować Człowieka Mądrego»: raport końcowy z badań ewaluacyjnych ogólnopolskiego projektu wdrażania tutoring-u szkol-

nego. Częstochowa: Wydawnictwo im. Stanisława Podobińskiego Uniwersytetu Humanistyczno-Przyrodniczego im. Jana Długosza. 2018. 355 s.

Sarnat-Ciastko A. Relacje tutorskie w polskiej szkole w ujęciu analizy transakcyjnej. Kraków: Wydawnictwo Libron, 2017. 295 s.

Smith, John R. A Comparison of a Peer Tutoring Program and a Teacher Driven Tutoring Program on Reading Skills in an Adjudicated Secondary School. Widener University. Pennsylvania, 2020. 179 p.

Wootton S. Personal Tutoring for the 21st century. Further Education Tutorial Network (FETN), 2013. 64 p.

References

Boiko, A. M. (2011). Tiutor – yakisno vyshcha pedahohichna pozytsiia i novyi prostir dukhovno-moralnoi vzaiemodii [Tutor is a Qualitatively Higher Pedagogical Position and a New Space for Spiritual and Moral Interaction]. *Pedahohichni nauky: zb. nauk. pr. Poltavskiyi natsionalnyi pedahohichniyi universytet imeni V. H. Korolenka – Pedagogical Sciences: Collection of Scientific Works. Poltava National Pedagogical University named after V. H. Korolenko*, 2, 4–10 [in Ukrainian].

Zakon Ukrainy «Pro osvitu» [Law of Ukraine «On Education»]. *Vidomosti Verkhovnoi Rady (VVR) – Information of the Verkhovna Rada (VVR)*. No. 2145-VIII vid 05.09.2017. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19> [in Ukrainian].

Kuzmin, V. M. (2017). Vykorystannia tiutorynhu dlia udoskonalennia systemy upravlinnia yakistiu vyshchoi osvity [Using Tutoring to Improve the Quality Management System of Higher Education]. *Intelekt XXI – Intelligence XXI*, 2, 247–252 [in Ukrainian].

Nova ukrainska shkola: kontseptualni zasady reformuvannia serednoi shkoly: ukhvaleno rishenniam Kolehii MON Ukrainy 20.10.2016 r. [New Ukrainian School: Conceptual Principles of Secondary

School Reform: Adopted by the Decision of the Board of the Ministry of Education and Culture of Ukraine]. Retrieved from: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf> [in Ukrainian].

Shvets, T. E. (2022). Analiz poniat «tutor» i «tutorynh» u vitchyznianomu ta zarubizhnomu osvitno-naukovomu prostori [Analysis of the Concepts of «Tutor» and «Tutoring» in the Domestic and Foreign Educational and Scientific Space]. *Akademichni studii. Seriiia «Pedahohika» – Academic studies. «Pedagogy» series, 2*, 56–65. DOI: <https://doi.org/10.52726/as.pedagogy/2022.2.9> [in Ukrainian].

Shvets, T. E. (2021). Tutorynh: teoriia ta praktyky [Tutoring: Theory and Practices]. Kyiv: «Vydav. hrupa «Shkilnyi svit» [in Ukrainian].

Shelestova, L. V. (2022). Indyvidualizatsiia navchannia yak priorityetnyi napriamok modernizatsii suchasnoi osvity [Individualization of Education as a Priority Direction of Modernization of Modern Education]. *Modern problems in science*. Proceedings of the XXI International Scientific and Practical Conference. (pp. 585–588). Vancouver [in Ukrainian].

Budzyński, M., Czekierda, P., Traczyński, J., Zalewski, Z., & Zembrzuska, A. (2009). Tutoring w szkole. Między teorią a praktyką zmiany edukacyjnej. Wrocław: Towarzystwo Wiedzy Otwartej [in Polish].

Czekierda, P., Fingas, B., & Szała, M. (2015). Tutoring. Teoria, praktyka, studia przypadkow [Tutoring. Theory, Practice, Case Studies]. Warszawa: Wolters Kluwer S. A. [in Polish].

Evans, S. (2017). The Role of the Tutor Teacher in Secondary School Pastoral Care: Challenges and Expectations. Unitec Institute of Technology. Auckland. New Zealand [in English].

Frey, N., Fisher, D., & Almarode, J. T. (2021). How Tutoring Works: Six Steps to Grow Motivation and Accelerate Student

Learning. Dallas. Corwin a SAGE Publications Inc. [in English].

Karpińska-Musiał, B., & Panońko, M. (2018). Tutoring jako spotkanie. Historie indywidualnych przypadków [Tutoring as a Meeting. Individual Case Histories]. Warszawa: Wolters Kluwer S. A. S. [in Polish].

Krzychał, S. (2018). Nauczyciel-tutor. Prakseologiczna rekonstrukcja tutoringu szkolnego [Teacher-tutor. A Praxeological Reconstruction of School Tutoring]. Kraków: Impuls [in Polish].

Lochti, D., McIntosh, E., Stork, A., & Walker, B. (2018). Effective Personal Tutoring in Higher Education. St Albans: Critical Publishing [in English].

Zemburzka, A. (Ed.). Raport z realizacji programu «Wsparcie Tutoringu we Wrocławskich Gimnazjach» [Report on the Implementation of the Program «Support Tutoring in Secondary Schools in Wrocław»]. Retrieved from <http://tutoring.pl/wp-content/uploads/raport-z-realizacji-programu-Wsparcie-Tutoringu-we-Wroc%20awskich-Gimnazjach.pdf> [in Polish].

Sarnat-Ciastko, A., Gębus, D., & Zalewski, Z. (2018). «Wychować Człowieka Mądrego»: raport końcowy z badań ewaluacyjnych ogólnopolskiego projektu wdrażania tutoringu szkolnego [«Educate a Wise Man»: the Final Report on the Evaluation Study of the Nationwide School Tutoring Project]. Częstochowa: Wydawnictwo im. Stanisława Podobińskiego Uniwersytetu Humanistyczno-Przyrodniczego im. Jana Długosza [in Polish].

Sarnat-Ciastko, A. (2017). Relacje tutorskie w polskiej szkole w ujęciu analizy transakcyjnej [Tutoring Relations in a Polish School in Terms of Transactional Analysis]. Kraków: Wydawnictwo Libron [in Polish].

Smith, John R., Jr. (2020). A Comparison of a Peer Tutoring Program and a Teacher Driven Tutoring Program on Reading Skills in an Adjudicated Secondary School. Widener University. Pennsylvania [in English].

Wootton, S. (2013). Personal Tutoring for the 21st century. *Further Education Tutorial Network (FETN)* [in English].

Швець Т. Е. Модель розвивального тьюторингу в закладах середньої освіти зарубіжних країн

У статті проаналізовано одну з ефективних педагогічних технологій у сфері реалізації принципу індивідуалізації – тьюторської технології, що зумовлено сучасною тенденцією розвитку освіти – її спрямованість на особистість людини. Визначено основні підходи до поняття тьюторинг в англійських та польських джерелах, а також надано авторське розуміння цього поняття. Зроблено висновок про те, що розвивальний тьюторинг спирається на принцип індивідуалізації, спрямований на підтримку учнів у досягненні їх цілей у навчанні, утримання мотивації, допомогу в розпізнаванні своїх можливостей, здібностей та розвитку потенціалу.

У статті представлено основні етапи тьюторської діяльності, а саме: орієнтовно-діагностичний; спільне визначення цілей, планування співпраці; реалізація плану; підбиття підсумків співпраці. Подано характерні риси та переваги впровадження розвивального тьюторингу в закладах середньої освіти, а також охарактеризовані види діяльності тьютора та стратегії тьюторської діяльності. Наголошено, що основною умовою реалізації тьюторингу є налагодження діалогічних взаємин між тьютором і підопічним. Зазначено, що розвивальний тьюторинг сприяє особистісному зростанню учнів та розвитку їхніх м'яких навичок, що необхідні для свідомої та успішної життєдіяльності.

Ключові слова: тьюторинг, розвивальний тьюторинг, тьютор, тьюторіал, етапи тьюторингу, стратегії тьюторської діяльності, види тьюторської діяльності, заклади середньої освіти, зарубіжні країни.

Shvets T. E. Model of Developmental Tutoring in Secondary Education Institutions of Foreign Countries

The article analyzes one of the effective pedagogical methods in the field of realization of the individualization principle – the tutoring method. It is due to the current tendency of education development, and its focus on human personality. The basic approaches to the concept of tutoring in English- and Polish-language sources, as well as the author's understanding of this concept, have been defined. It has been concluded that developmental tutoring relies on the individualization principle aimed at supporting students in achieving their goals in learning, maintaining motivation, assistance in recognizing their capabilities, talents and potential development.

The article presents the main stages of tutoring: indicative and diagnostic; joint definition of goals, cooperation planning; implementation of the plan; summary of cooperation. The author presents the characteristic features and advantages of the developmental tutoring implementation in secondary education institutions, as well as the types and strategies of tutor activities. It has been also emphasized that the main condition for the implementation of tutoring is the establishment of dialogical relationships between the tutor and the tutee. It has been concluded that developmental tutoring contributes to the personal growth of students and the development of their soft skills, which are necessary for a conscious and successful life.

Keywords: tutoring, developmental tutoring, tutor, tutorial, tutoring stages, strategies of tutoring activity, types of tutoring activity, secondary education institutions, foreign countries.

Creative Commons Attribution 4.0 International (CC BY 4.0)

